

Telegraful Român.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:

Pentru Sibiu pe an 14 cor., 6 luni 7 cor., 3 luni 3 cor. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 cor., 6 luni 8 cor., 3 luni 4 cor.,
Pentru străinătate pe an 24 cor., 6 luni 12 cor., 3 luni 6 cor.

Abonamentele și inserțiunile

să se adreseze Administrației tipogr. arhid., Sibiu, str. Măcelarilor 45.

Correspondențele

să se adreseze Redacției »Telegrafului Român«, str. Măcelarilor Nr. 45.
Scrisori nefrancate se refuză. — Articoli nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:

Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de trei ori 30 fil.
rândul cu litere garmond.

Nr. 12,830 Școl.

Circular

cătră toate oficiile protopresbiterale și parohiale și cătră toți învățătorii dela școalele noastre din arhidieceza ortodoxă română a Transilvaniei.

În urma războiului îngrozitor ostașii noștri vor fi siliți să petreacă sărbătorile Nașterii Domnului pe câmpul de luptă, sau răniți și bolnavi prin diferite spitale din țară, departe de vatra familiară și de cei iubiți ai lor. Pentru a face ca și aceștia să simtă după puțină bucuria pe care o picură în sufletul tuturor creștinilor sărbătoarea Nașterii Domnului, s'a pornit o colectă în toată țara, din rezultatul căreia fiecare soldat să primească un dar de Crăciun. În scopul acesta s'a făcut apel și la sufletele nevinovate și impresionabile ale elevilor din școala poporală. Domnul ministru de culte și instrucțiune publică a compus o listă de colectare pe care a trimis-o prin inspectoratul regesc fiecărui învățător în scopul de a colecta dela elevii din clasa condusă de el. În vederea scopului nobil, ce să urmărește, îndemnăm și din parte-ne pe parohii noștri, ca directori școlari, și pe învățătorii noștri confesionali, ca să explice elevilor frumoasa și nobila mișcare și să-i îndemne a contribui fiecare după puțină la realizarea aceleia, ca astfel din cea mai fragedă e-tate să se deprindă și ei la fapte de milostenie. Câtă bucurie nu vor simți frații și părinții de pe câmpul de luptă, când vor ști, că darul de Crăciun va fi cumpărat din bănuții copi-lașilor de acasă.

Sibiu, din ședința Consistorului arhidiecezan ca senat școlar, ținută la 13 Noemvrie 1914.

Ioan Mețianu m. p.,
arhiepiscop și mitropolit.

Dr. George Proca m. p.,
secretar consistorial.

Analizarea istorică a patriotismului.

II.

În momentele din urmă ale evoluției medii se naște o mișcare mare națională, poate cea mai compactă și mai însemnată dintre toate făptuirile de această natură: răscolirea Cehilor în contra germanismului. În istorie e însemnată mișcarea aceasta sub titlul războiului hussitilor. Caracterul mișcării era național, pentru că hussit însemna Ceh, și Ceh însemna hussit. Mișcarea era națională, deși forma ce i s'a fost dat era religioasă, și ea a fost cea mai mare manifestare a conștiinței naționale. Dar pentru multă vreme a fost și cea din urmă. Pentru că desbinarea confesională, provocată de reformațiune, a pus naționalismul pe al doilea plan. Oamenii erau împărțiți acum în catolici și protestanți. Interesul confesional se ridicase deasupra interesului național. Sentimentul de solidaritate se arăta numai față de frații de aceeași lege. Pentru că să poată întări religia în țară, au recurs apoi, atât catolicii, cât și protestanții, la acțiuni, cari astăzi ar fi considerate de cele mai revoltătoare trădări de patrie. Pentru a-și apăra religia și pentru a învinge pe fratele de altă credință, chemau, și unii și alții, puteri străine, chemau dușmani în țară. Vedem cum în zilele aceștia ale secolului șasesprezece se împrietinesc popoare de deosebite origini, de deosebite limbi, numai din motivul, că au aceeași religie. În partea primă a războiului de treizeci de ani, gruparea aceasta a puterilor ne apare despoiată cu totul de orice puncte de vedere patriotice, fiind determinată numai de momente curat confesionale.

Sentimentul apartinerii la o altă a celor de o limbă și de aceeași origine n'a putut însă totuși se fie nimic de tot. Pentru că legăturile religioase se rupă de tot celelalte legături de rasă, s'ar fi cerut se stee popoarele pe o treaptă și mai inferioară culturală. Ele însă înaintau în cultură, și în secolul al șaptesprezecelea viața spirituală a popoarelor e atât de vie, comoara elementelor, cari împreună, atât de puternică, încât nu mai putea fi oprimată în favorul închipuirilor transcendentale. A început să înțeleagă Bavarezul, că el stă mai aproape de Francez decât de Spaniol, Saxonul că stă mai aproape de German decât de cei din Șvedia. Așa s'a născut apoi de nou, firește, că numai în mințile mai luminate, *ideea patriotismului*. În Germania încep oamenii se vorbească despre «națiunea germană» și să se gândească serios la definitivă aplanare a certelor religioase, cum și la o temeinică organizare de stat. Se fac planuri despre esmiterea a câte doi parlamentari din fiecare oraș, cari împreună să pună la cale trebile «patriei germane», și despre ridicarea unui mare oraș în centrul Germaniei, care se fie «mai frumos și mai bogat decât Ierusalimul pe vremea împăratului Solomon»...

Primul stat însă, care s'a desmetecit din hipnosa contemplațiilor confesionale, care s'a scuturat de jugul politicii esterne și s'a pus pe picioarele proprii, pe temelii intereselor de stat, a fost *Francia*. Ea, prin Richelieu, deși era catolică, s'a unit cu Șvedia protestantă, plecând în contra Austriei catolice, a Spaniei și a Bavariei, ca apărătoare a patriotismului german.

Soldatul de profesie își pune acum spada în serviciul celui ce-l plătește mai bine. Vitejia devine marfă, ca oricare alta. Dacă examinăm lista celor din fruntea războiului de trei-

zeci de ani, vedem tot străini la conducere. Nemți în armata franceză, Francezi și Italieni la trupele celelalte. Cei mai mulți și mai mari beliduci n'au fost de-o limbă cu trupele, nu puteau deci se fie stăpâniți, nici de patriotismul de rasă, nici de cel al limbei, ori al statului. Aveau, dacă peste tot aveau, un *patriotism adoptat*. Așa se explică, că oameni ca Melander și ca Schomberg, au făcut servicii după olaltă în șase state deosebite.

Că în ce se manifesta la ei iubirea de patrie, e greu a se stabili. Nu s'a sfiit nici un principe, nici o corporațiune, nici un stat, din cele mai însemnate ale secolului 16 și 17, să și apere drepturile și se poarte războaie cu oameni streini, cari luptau de multeori în contra propriei lor patrii. Abia pe vremea revoluției franceze s'a ivit pe plan ideea abandonării trupelor năimate, deodată cu deșteptarea conștiinței naționale la poporul francez. Sentimentul abia încolțit al iubirii de patrie s'a manifestat întâi în contra streinilor, cari țineau ocupate posturile înalte și dignitățile de stat. Cei mai mulți erau Italieni. Domnitorii s'au văzut necesități, în urma mișcării pornite de jos, se înlocuiesc pretutindenea cu indigeni pe toți cei așezați în poziții înalte.

Patriotismul a început a se manifesta și în contra comercianților streini, provăzuți cu anumite privilegii, mai ales în Anglia. A trecut apoi curățirea și pe terenul artelor, și lupta națională a fost totdeauna puternică când s'a văzut, că arta streină e executată de artiști streini. Li se făceau zilele amare, încât trebuiau să plece.

Mai multe exemple despre intoleranța patriotică ne dă istoria de pe terenul muzicii. Trupa italiană de operă, venită la Paris în anul 1752, a fost atât de mult persecutată din partea publicului, încât peste doi ani a trebuit se plece din Paris.

FOIȘOARA.

Cariera.

De Aurel Nan.
(Fine).

Dryden, pilda cea mai desăvârșită a teoriei sale, cele trei grade ale acțiunii oamenilor talentați astfel le exprimă: „Obiectul, care a trezit admirația copilului, e ținta acțiunii tinărului și proprietatea obținută a bărbatului”. Adesea înclinarea față de unele ocupațiuni se manifestă atât de curând, încât am sta să credem, că talentele în nerăbdarea lor, ele înseși își aleg indivizii, cărora le asediază cu o vădită putere minții, inima, voința, ca să-i captiveze.

Nu rămănem surprinși — spune un scriitor — când auzim dela un coleg al cancelarului Somers, că era un copilăș subtil ca un păiu, căruia nu-i mai cădea din mână cartea ziua întregă; nu ne mirăm nici când cetim, că Hammond ca școlar pân-dea ocaziunile, să se poată strecura în liniștea bisericii, să-și rostască în taină rugăciunile. Și nu-i un lucru așa de mare nici să auzi despre Tournesfort, că neglija prelegerile de-a rândul, ca să caute plante în largul firii, și credem când cetim și despre Smeaton, că pe când era copil încă, îl aflară în pod odată părinții, compunându-și modelul unei mori de vânt. În felul acesta

înțelegam mult mai ușor, cum a devenit din Somers unul dintre cei mai distinși juristi ai vremii sale; din Hammond modelul omului religios, a cărui viață întregă e un lanț al jertfii desinteresate; Tournesfort e un naturalist celebru, care a contribuit în măsură remarcabilă la îmbogățirea științei naturale prin descoperirile sale, iar din Smeaton a devenit un inginer iscusit, care a edificat minunatul turn din Eddy-ston, cunoscut în lumea toată. Și Chatterton — spiritul acela logodit cu insomnia — pe care l-a însoțit până în ceasul morții ambiția personală și care era o adevărată minune a precocității intelectuale, ... era de opt ani numai, când un pretin intim al familiei, oferindu-i cadou un potir, îl întrebă că ce să-i graveze în el? „Să-mi gravezi în el — li zise — un lăger cu aripi și cu trîmbiță, să-mi vestească în largul lumii numele”. Ceasul de lemn al lui Ferguson de asemenea vestește atât de clar pe omul viitorului. Tot asemenea atelierul lui Davy din Penzance; bateria iscusită alui Faraday, tabourile minunate de cărbune ale lui Claude Lorraine, pregătite în atelierul de franzeală; studiile tainice ale lui Leylen în biserica lor din sat, critica lui Bacon despre Aristotel, în etate de 16 ani, discuțiile științifice din clasă ale lui Colhom cu profesorul său, de altmăd omou pregătiri și cunoștințe frumoase, Chanty, căruia-i plăcea să sco-

bească în băncile din clasă chipul profesorilor săi, și alte multe cazuri de acestea. Renumita teatralistă Rachel, odată s'a învâlt în o față de masă, și atât de admirabil era îmbrăcată, încât toate modestele Parisului îi invidiară gusul. Femea aceasta atâta talent avea pentru aranjarea toaletei, câtă iscusință avea Boummel în legarea de cravată. Mii și mii de oameni se căzneau a-l imita, dar zădărnice. Taina aceasta interesantă a dus o cu sine în liniștea pământului și astfel, cu una e mai mare numărul artelor îngropate. Când observă învățătorul scoțian ca lui Wilkie îi plăcea mult mai bine a desemna, decât a ceti și a picta, decât a scrie, — nu a procedat corect, când i-a dat posibilitatea de-a se cultiva în direcția aceasta? Când s'ar fi pus pe punctul de vedere, că numai lăția și greaca sunt în stare a cultiva spiritul omnesc, ar fi îndopat cu brutalitate mințile tinărului cu o seamă de termeni din domeniul lexiconului limbilor clasice și spulberăd energia facultăților sale sufletești, i-ar fi turnat otrava moleșelii în sufletul său dornic de muncă. Și dacă l-ar fi trimis pe Carnot la oene în tineret, atunci, când observând reprezentarea nătăgă a unei piese teatrale cu subiect eroic, erupse în admonieri jgătoarele, îndogăit în sufletul său genial, poate n'am fi cunoscut niciodată pe bărbatul acela, mult admirat, care a fost în stare a conduce deodată operațiunea mă-

iastră a 14 armate. Și tatăl lui Mendelssohn, în loc de a cultiva conștiința, ar fi condamnat talentul acela, care s'a manifestat cu atâta putere atunci, când cu ocazia unui concert al unor personalități marcante de pe terenul muzicii, a constat în etate de 8 ani unele erori colosale, pe cari le inferențiază așa de mult teoria muzicii, dacă ar fi neglijat acest talent, nu am fi crezut nici odată, că în muzică s'ar putea reda cu atâta perfecțiune sburdălnicia lui Puck, delicatetea și gîrgășia nimitoare a Titaniei, și măreția fantastică alui Oberon, cum a știut a le intrupa Mendelssohn în „Noaptea Sfântului Andrei” a lui Shakespeare.

Acea se află om, care nu s'ar putea distinge prin o dibăcie în oare-care bransă; și e pe deplin adevărat și faptul, că e mult mai bine a sta în fruntea unei ocupațiuni nefasoțite de glorie, decât a fi ultimul reprezentant al unei ocupațiuni glorioase. E mai frumos a fi Napoleonul pantofarilor, sau Hannibalul hornarilor, decât un avocat nătăng în un birou desconsiderat. Fii ceea ce te-a creat natura. Dacă un individ simte în sufletul său imboldul de a scrie versuri scurte pe fașii de hârtie, rămână pe lângă versurile acestea, căci un singur produs prețios de natura aceasta valorează mai mult de cât o epopee slabă scrisă în 12 cături. E drept, că înclinațiunile și facultățile caracteristice ale individului nu se

După terminarea certelor religio-nare s'a format în Franca noțiunea patriotismului, cuprinsă în cuvântul: *limbă*. Insași casa domnitoare s'a închinat principiului acestuia, și toate principesele, cari prin căsătorie au ajuns pe teritoriul Franciei, trebuiau să se facă Franceze, se învețe grabnic limba franceză. Astfel apoi, cu ajutorul limbii, a devenit populațiunea Franciei un întreg compact, dând Franciei o poziție extraordinară față de celelalte state de pe continent. Celelalte state aveau *locuitori*, Franca însă nu avea locuitori, ci avea o *națiune*, — națiunea franceză.

În Germania s'a născut pe la mijlocul secolului al 18-lea un nou soi de patriotism, anume, în Prusia. Era o pronunțată conștiință a aparținerii la un singur stat, fără considerare la limbă, la bazele etnice. O unitate de stat, nu unitate de rasă, la care au contribuit foarte mult convingerile religioase. Căci, cum spune și Bismarck, chestia de naționalitate se afla pe atunci cu totul pe planul al doilea. A mai contribuit apoi și felul de a lupta în războaie, și de a învinge, după un metod special german. Acesta e adevăratul izvor al patriotismului în Prusia.

Imprumutul de războiu.

După zierele din capitală, rezultatul subscrierilor la imprumutul de războiu e foarte îmbucurător. S'au scris la noi, în țara întreagă, peste un miliard de coroane, iar în Austria un miliard și jumătate.

Adunare poporală în Suceava.

Duminecă s'a ținut în Suceava Bucovinei o mare adunare de popor, la care au participat foarte mulți țărani, din toate părțile românești ale Bucovinei. Adunarea și-a esprimit cea mai neclintită credință față de Împăratul, a protestat în contra curentului din România dușmănos monarhiei noastre și a decretat înființarea unui corp de voluntari, compus din țărani români bucovineni, cari nu se află la miliție.

Din parlament.

Dieta s'a deschis Miercuri, în scopul de a vota unele legi urgente. Înainte de a se deschide ședința, prim-ministrul Tisza a conferat cu contele Andrassy și cu contele Apponyi, „jungând la înțelegere, ca chestiile externe să nu fie atinse în dietă până luni, când contele Tisza va face declarațiuni amănunțite. La orele 11 s'a deschis apoi ședința. Viceprezidentul Szász a dat citire rescriptului preatnal, prin care se convoacă dieta în sesiune extraordinară, apoi a rostit o vorbire avântată. A atins ținuta vitejască a trupelor noastre

pe câmpul de războiu și solidaritatea tuturor popoarelor țării, a vorbit cu admirație despre aliații noștri Germani, a parentat frumos pe Papa și pe regele Carol, și a făcut apoi comunicările obicinuite. S'au prezentat în urmă dietei mai multe proiecte de lege, cari s'au predat comisiunilor. Proxima ședință e anunțată pe mâine, Sâmbătă.

Gânduri de pace. În *Giornale d'Italia* din Roma a apărut luni un articol senzational, în care se spune, că cucerirea Sârbiei ar însemna *terminarea actualului război mondial*. După părerea numitului ziar, este un eveniment de cea mai mare importanță politică faptul, că Austro-Ungaria a trimis o putere armată considerabilă asupra Sârbiei. Expediția germană-franceză și germană-rusească s'ar putea decide numai pe lângă jertfe uriașe aduse de părțile beligerante. Dacă însă Austro-Ungaria a ocupat Sârbia, ear germanii au ajuns la Calais, va fi dată puțința, ca puterile europene să se gândească la pace. Rusia ține ocupată o mare parte din Galiția; dacă Germania cuprinde Belgia întreagă, și dacă Austro-Ungaria supune Sârbia: fiecare din părțile purtătoare de război va avea în mână o chizegie, cu ajutorul căreia poate să înceapă tratative de pace. Cauza nemijlocită a războiului a fost, că monarhia dublă a pornit expediția de pedepsire în contra sârbilor. Când trupele austro-ungare vor sosi la Niș, ceace nu este altceva decât chestiune de timp, atunci monarhia și-a ajuns scopul propus, și nu va mai fi trebuința ca rușii să o impedeze în ajungerea scopului. Ear când germanii sosesec la Calais, atunci au ocupat nu numai toată Belgia, ci au amenințat în modul cel mai serios țărmurile englezi. *Punctele ultime* ale luptelor sunt prin urmare — după *Giornale d'Italia* — *Calais și Niș*. Mai adaugă ziarul din Roma, că francezii de sigur au să fie foarte fericiți, dacă vor putea încheia pace pe lângă păstrarea teritoriului de până acum.

Războiul.

Cu privire la situația de pe câmpul de războiu am primit ieri, Joi, dela domnul comisar guvernial din Sibiu următorul comunicat oficios:

«Domnul ministru-president, contele Stefan Tisza, mi-a adresat următoarea telegramă: Budapesta, 25 Noemvrie, 1914. Pe câmpul principal de războiu din Rusia, la ost și la nord de Cracovia, operațiunile noastre războinice, combinate cu Nemții împreună, înaintează cu succes. În Carpații de ost am recucerit pasul Uzsok. În părțile de nord ale comitatului Zemplén respingem învingători pe Rușii invadați. Dela Uzsok spre ost trupele noastre au intrat adânc în Galiția. Granițele noastre nu le amenință nici o primejdie. Înaintarea victorioasă a trupelor noastre în Sârbia se continuă. *Walbaum* m. p. comisar guvernial».

Despre luptele dela granițele rusești se mai dau următoarele știri oficiale, cu datul 24 Noemvrie:

«catorii mediocri? Și invers, câți dintre vișătorii geniali ai omeniei își căutară în alte direcții validitatea forței lor psihice? Doar chiar la noi, nu cerca mereu Eminescu să se angajeze la teatru, și Bolintineanu să devină dramaturg? E indiscutabil faptul, că obvin în viață multe cazuri de acestea, ba poate și mai excentrice, dar toate acestea nu alterează întru nimic adevărul universal, că oamenii sunt aproape creați spre o anumită ocupațiune, și e lucrul cel mai incorect a o neglija aceea în favorul alteia. Unii copii își operează cu cea mai mare dibăcie cu o anumită unealtă, îndată ce le-ai pus-o în mână; alții pot fi aplicați cu toată încrederea în pravălie, căci fac îndată serviciul promptuoase, ear lângă carte cascade și se moleșesc, și nici creștele de pe fruntea celui mai riguros profesor nu sunt în stare a-i disciplina. Alții nu simt în sufletul lor nici cea mai mică înclinare spre negoț, spre economie, dar cetesc cu resufierea oprită și cu ochii larg deschși înțelepciunea cărților științifice sau istorice. E natural deci, că fiecare individ simte în sufletul său o înclinare spre o ocupațiune, care satisfacă în insuflătește pentru îndeplinirea ei cu dragoste și cu râvnă și că numai atunci se va putea bucura un individ de succes deplin în alegerea carierei, când ea va fi în concordanță cu facultățile sale individuale și cu poziția sa socială.

Cine are urechi de auzit, să audă!

Pe frig puternic se continuă lupta în Polonia ruscă cu mare energie din ambele părți. Trupele noastre austro-ungare au ocupat mai multe poziții însemnate. Ai noștri au cucerit dela Ruși 49 de mitraileze și multă muniție, făcând și 29,000 de prizonieri. Trupele germane apoi au respins toate atacurile rusești, silind pe dușman se sisteze ofensiva.

În Sârbia trupele noastre au trecut șesul mocirlos de lângă râul Colubara, cucerind teren pe înălțimile dela ost. Rezervele dușmanului au atacat cu vehemență trupele noastre, dar atacurile lor au fost respinse cu mari pierderi. Mulți Sârbi au ajuns în captivitate la noi. S'au dat lupte și în alt loc cu Sârbii, terminate tot cu înfrângerea acestora.

Cei competenți spun, că în Sârbia trupele noastre vor înainta acum fără pedecă până la Niș, unde se va da lupta cea mare decizătoare, și probabil nimicitoare pentru Sârbi. Guvernul sârbesc nu se simte în siguranță în Ūsküb, unde s'a mutat nu de mult, ci are de gând să se refugieze în Muntenegru.

Depe câmpul de războiu din apus nici o știre mai nouă. Situația e tot neschimbată. În luptele dintre Turci și Ruși sunt în favor trupele turcești. Știrea, cumcă Bulgaria ar fi trimis ultimă Sârbiei și că ar avea de gând se între și ea în acțiune, nu se confirmă. Din contră, se asigură, că Bulgaria rămâne neutrală până la fine.

Legende și tradițiile populare.

Disertație împreună cu lecții practice,

de N. Bembea, învă. în Sibiel.

(Fine).

Dascălul Topolog.

Școala dinainte de 1848. — Schiță de lecție practică.

I-a unitate metodică: Dascălul Topolog.

Dascălul Topolog avea cam 70 de ani în 1848, când mergeam la școală la el — zicea mai deunăzi un moș bătrân. E a om sdravăn, cum plecat puțin de spinare și umbla îmbrăcat românește, așa ca oamenii din sat. Părul lung și alb ca zăpada, îl purta pieptănat într-o parte și dat cu grijă pe după urechi și era rătăcit frumos la ceafă. O barbă mică, ce o radea din când în când îi împrejmuia fața osoasă și palidă, în mijlocul căreia luciau doi ochi mici și șgeri. De câteori îl vedeam, înfățișarea lui îmi stârnea milă și sfială și-mi aducea aminte de o icoană veche a unui sfânt cucernic, pe care o văzusem demult într-o biserică.

Era om bisericos. Nu lipsia nici într-o Duminecă sau serbătoare dela sf. biserică. Avea un glas dulce și duos, de te pătrundea la inimă și te făcea să lacrimi când îl ascultai, și toată biserică a căia adânc când sfârșia cântarea.

Dascălul Topolog era din Gușterița de lângă Sibiu. Nu se știe cât a dascălit aici, dar atâta se știe că mai mult de 20 de ani — poate chiar 30—40 de ani, până după 1850, când slăbit de bătrânețe a părăsit comuna și școala iubită.

Plată lui era 40 de zloti pe an. S'apoi și aceia cei de câte 40 de crețari unui, sau zloti răi, cum le ziceau în bătrâni. Dascălul Topolog, ca toți dascălii din vremea sa, a fost fără multă învățatură de prin școli mari, pentru aceea însă a fost un dascăl cuminte și harnic; bătrânii satului nostru de azi, cari știu ceti și scrie, toți dela el au învățat. A fost un om bun de inimă și milostiv. Orcine afla din gura lui sfat în năcazuri. Își iubia școlarii, încât și-ar fi dat viața pentru ei. Dascălul Topolog, Dzeu să-l ierte, a muncit o viață întreagă pentru luminarea tineretului de pe atunci.

Așa erau dascălii din bătrâni; fără multă învățatură, dar cu trăgere de inimă către școală.

II-a unitate metodică.

Să vedem acum, ce școală era în vremea aceea!

În vremea aceea școala și tot avutul ei din lăuntru era altcum, nu ca astăzi.

Școala cea veche era puțin mai spre sud dela școala noastră cea de acum. Era nu din zid, ci din bărne și acoperită cu șise, scundă de ajungeai cu mâna la grinzi, cu ferestri mici, cu geamuri de piele de oaie sau „boș“, cum îi ziceau atunci, cari nu se desch deau nici odată, căci boșul era prins cu cue de usciorii ferestrii; din această pricină era întunecos în școală, și-o făcea și mai întunecoasă pravul foarte mult ce se

ridica în școală, căci nu era podită cu scânduri pe jos.

Școala era cu fața spre mează zi, adică spre dealul Împărației. Școala avea 3 împărțiri: sala de învățământ, tindă și odaia de locuit a învățătorului. Intrarea se făcea prin tindă. În fundul tinzii era o gramadă de lemne, mare, aruncate unele preste a-tele în nerânduială de școlari, căci fiecare școlar aducea în toată dimineața când venea la școală, câte o blană pentru încălzitul școlii și a locuinței învățătorului. Tot școlarii măturau și școala și făceau focul cu rândul, adică azi unul, mâine altul.

Din tindă spre răsărit o ușă ducea în odaia de locuit a „jupanului dascăl“, cum îi ziceau atunci învățătorului. În odaia lui, care era foarte mică, vedeai lucruri puține: o masă cu câteva cărți, un scaun, un scaun, o laviță, o ladă, și un pat pentru a și od hri oasele oboseite de grija școlii și de greutățile bătrâneții.

Din tindă spre apus o altă ușă ducea în sala de învățământ. Nici aici nu vedeai multe lucruri. Îndată ce intrai în sală, ai fi văzut deoparte și de alta două mese lungi din câte 2 scânduri bătute pe pociumpi. Fiecare masă avea deoparte și de alta câte o laviță din câte o scândură: acestea erau lavițele de șezut pentru școlari. Cărțile le puneau fiecare școlar pe masă înaintea sa. Printre mese se preumbla dascălul Topolog încoaci și încolo, căci el nu avea în școală nici masă (tatedră), nici scaun. Cum intrai în sală, în fund, pe părțile din dreapta era tabla, acățată de un cui pe perete, iar în unghiul de lângă ușă era cuptorul cel mare (at un hîmbar, de căhale, în care băgau blanele întregi. În jurul cuptorului era vatra, scundă cam de 40—50 cm. pe care ședeau școlarii cu picioarele la foc; când e a frig. Soba aceasta dădea căldură puțină, în schimb dădea însă fum destul, așa că îndată ce începea să bată vântul, începeau și școlarii să-și steargă mereu o hii de lacrimi.

Școala aceasta s'a folosit până în anul 1870.

III-a unitate metodică.

Acum să vă povestesc, dragii mei, cum erau școlarii de pe atunci și ce învățau ei.

Pe atunci școlarii erau mari, nu ca azi. Copiii nu veneu la școală până ce erau de 8—9 ani, dar erau și copii de 18—19 ani în școală. Eram de 8 ani când am mers mai întâi la școală, — s'avea bătrânul Ion Nistor Aciliau, — și lângă mine mai era unul de 15 ani și altul de 18 ani, amândoi începători. Că atunci mergea care când vrea și care cât vrea, căci nu era nime silit să-și trimită copiii la școală ca ei, și deaceia nici nu erau mulți, abia să fi fost din tot satul 20—30 de copii, ceilalți rămăneau fără școală. Fete nu era nici una în școală, căci atunci se zicea, că fetele pot trăi și fără să știe carte.

Copiii mergeau 2—3 ani la școală, dar puteau merge și 10—12 ani. M-aduc aminte că un școlar luă odată de pe uliță în brațe, 2 copii de câte 8—9 ani, unul pe o mână și altul pe alta și-i aduse în școală la dascălul și-i zise: Ute, jupăne dascăle, și-am adus doi copii, că vreau să învețe și ei! — Așa erau unii școlari de sîraveni și de tari. Dascălul îi zise: Pune-i sărăcuți pe vatră, la foc, să se încălzească, apoi dacă s'or încălzi vor veni și ei pe lavță lângă voi.

Școlarii purtau atunci păr lung până pe spate. Ei nu purtau ismene ori pantaloni ca acum, ci cioareci (ciorapi) de lână, lungi, până din sus de genunchi și cămașă. Vara nu purtau nici cioareci de aceștia, ci umbrau cu picioarele goale. În școală se purtau rău. Când nu era învățătorul de față, jocul lor era că se luptau și se trănteau prin școală, de răsturnau lavițele și făceau un prav de te înaduși. Să-i fi văzut când se luptau, cum se înbăhau de părul lor cel lung, și trăgeau și trăgeau, unii într-o parte, alții într-altă, de gândeai că n'are să le mai rămână plete pe cap.

Alții puneau prav de pușcă pe masă și pe scaune și-i dădeau foc, de făceau negru în școală de fum. De aceea mesele și scaunele erau toate arse. Alții — că pe atunci, în 48, când era revoluția, tot omul avea prav de pușcă la casă, — aveau chei cu găiri pe cari le umpleau cu prav de pușcă și le băteau bine, iar pe deasupra le făceau câte o gaură cu pila și când îi puneau foc, bubuia școala de crepau pieile cele de oae din feres ri. Când era dascălul în școală și eșia numai un pic afară, săriau de pe lavițe și se repezeau la ușă și băteau cu pumnii în ea, de gândeai c'o sparg. Dascălul Topolog — fie iertat, că ce om bun mai era — se năcășea și venea la ei cu niuaia lui groasă ca un băț și lungă de 2—3 metri, iar ei de frică se vârău unii în cup-tor, alții pe sub mese și sub lavițe, căci îi era milă de ei și le zicea: Nu mă ascultați, voi ștregarilor, dar o să vă ajungă vorbele mele odată și vă va părea rău, dar va fi prea târziu. — De altcum dascălul era tot cu niuaia în mână cât era în școală, și care vedea că nu se bate de vorbă, apoi îl cărpea

evidențiază totdeauna în copilărie în formă deplin lămurită, dar fie chiar umbră sau obscură manifestarea lor, totuși nu e bine a le neglija. Doar nici firile geniale nu se manifestă cu atâta putere în copilărie sau tinerețe, încât să le putem profeti succesele glorioase din viitor. Sunt puțini milionarii, cari au venit în lume „cu linguriță de aur în gură“. Puțini eroi sunt, cari s'ar putea lăuda cu Owen Glendower, că „atunci când s'a născut el, fruntea cerului era plină cu figuri mărețe“. Puțini sunt călăreții, cari întorebați, că știu călări bine, cari s'ar putea răspunde cu Marc Meddie, că „am venit călare în lume“. Și earăși, necapabilitatea pentru o anumită ocupațiune foarte rar se manifestă atât de evident, ca în persoana lui John Adams, fost prezident al Statelor unite, pe care tatăl său, fiind pantofar, doorea să-l pregătească cu orice preț pentru ocupațiunea sa. Se povestește, că tatăl său i-ar fi dat odată o piele mare, din care avea să croiască anumite forme, după modelul pus la dispoziție. Modelul însă avea o spărtură, pentruca să poată fi atârnat în cuiu. Copilul a tăiat spărtura aceasta în toate bucățelele de piele, și astfel toate fură nimicite.

La necesarul cunoașterii talentelor contribuie în măsură mare și deșertăciunea, care umple sufletul oamenilor, și în deosebi a tineretului, care totdeauna a înclinat și va inclina în veci spre aprecierea exagerată a talentului propriu. Câți indivizi se consideră poeți, pe când sunt numai stihivitori loviți de soarte sau versifi-

dela ușa câte odată de și aducea aminte de Dzeul!

Dar destul acum despre școlari și să vă spun ce și cum învățau atunci. Cărți aveau Bucovina, care era în locul Abedaruului de azi, apoi Ciaslovul și cei mai mari Octoihul. Copiii învățau numai cetitul, scrișul, socoteala, rugăciunile și cântările bisericesti. Tablile și stile nu erau; scriau numai pe hârtie cu plivasul și cu pene de gâscă, cari le căpătau copiii dela dascăl, și pentru cari duceau în toată Sămbăta câte 1 crețar. Cerneala făceau ei așa, că luau călți și-i frecau de fundul căldării până se negreau bine de funingine, apoi îi udau cu apă și-i storciau. Apa asta neagră o băgau în sticlețe și le acățau cu ată de cureașă și așa mergeau la școală, școlarii aceia cu părul mare și picioarele goale.

Literele cari le învățau și scriau erau cele cirilice și se numiau buchii. Alfabetul era acesta: Az, buch, vede, Dobre, ier, misclote, Glagorie, on, pocoi; Liude, ije, jalo, Zemble, naș, uc, caco, Tverdu Nte, svite, Față, rată.

Cetirea cu buchii se numea buchizare. Buchizarea era așa, că s. e. cuvântul „om“ se cetea „on-misclote“ și se sunnea „o m“. s. a. m. d. dobra-az-slovă-kaku-ier-liude-dascăl; pocoi-az-pocoi-az-popa. Buchizarea era foarte grea; de a ceti bine, abia învățai în mai mulți ani.

Cine umbla mai mulți ani la școală și învăța bine buchile, putea să vorbească „pe slovă“ sau „sloveneste“. Vorbirea pe slovă era așa, că în loc de a spune cuvântul așa cum se vorbește, îl spuneai cu buchii (pentru fiecare sunete se punea buchier).

Dar scrisul cu litere cirilice! Și acestea erau strâmbe și întortochiate, încât ezi îți vine să râzi de ele când le mai vezi. Așa d. e. „ș“ se scria așa: Ш; „I“ așa: І; o: ѿ; u: ѹ; etc.

Când scriau, adeseori greșiau, iar dascălul Topolog îi lua ureche de ureche și le zicea: vezi c'ai greșit iară, ștregurule, dacă nu bați de seamă!

Din socoteală se învăța numai adunarea, scoaterea și înmulțirea, și și acestea cu numeri mai mici, cam până la 2-3 sute și rar de tot până la 1000. Impărțirea ziceau că-i grea.

Din religie învățau numai rugăciuni și cântările bisericesti, cari le cântau în Dumineci și sărbători la vecernie sara și dimineața la utrenie, hvalite și liturghie împreună cu învățătorul.

Atăta, și așa învățau în bătrâni!

Din Bistrița.

Instalarea noului comite suprem.

În 19 a lunii curente s'a ținut în Bistrița congregațiune extraordinară, pentru instalarea noului comite suprem, contele Blasius Behlen.

La punctul prim din programul zilei s'a citit epistola fostului comite suprem, Eugeniu de Fejérrary, prin care își ia rămas bun dela municipiu și dela publicul comitatului. Din partea Românilor a răspuns cu vorbe frumoase și bine simțite avocatul Dr. Gavril Tripou. Pe noul comite l'a bineventat apoi în numele Românilor avocatul Dr. Vasile Pohone, care a satisfăcut întru toate dorințelor noastre, accentuând în vorbirea sa tot ce am așteptat. Vorbirea a fost onorată din partea tuturor membrilor congregației, fără deosebire de limbă și lege, cu aplauze furtunoase și strigăte de „trăiască“, „ho! h!“ și „e! je!“.

Vorbirea a fost următoarea:

Ilustrisime Domnule comite suprem!

În aceste sărbătoresti momente, când distincții din partea Maiestății Sale, bunului nostru Monah, și a înaltului guvern cu înalta lor încredere, ocupati scaunul onorific de comite suprem al comitatului Bistrița-Năsăud, plăcut atins de rolul dat de a vă saluta cu aceasta solemnă ocaziune, vă întimpin dură obiceiul nostru românesc strămoșesc cu salutul: „Bine ați venit“. Deie ceriu, ca ocărnuirea acestui comitat din partea Ilustrității Voastre, să producă roadele păcii și ale bunei înțelegeri, bine știind, că dela pace și buna înțelegere, dela conlucrarea armonică și liniștită depinde binele popoarelor, mărirea și înflorirea patriei, pe care noi toți o dorim din toată inima. Pentru că da-ă a fost vreodată lipsă de pace și bunăînțelegere între popoarele patriei, dacă a fost vreodată lipsă de o conlucrarea armonică și rodnică, dacă a fost vreodată lipsă de vânzăsele și vitezele brațe ale filor patriei, apoi acum e timpul, acum când patria ne cheamă, ca să luptăm pentru ea, cu toții umăr la umăr, uniți în eugete și în simțiri, să ne însușim de cuvintele poetului: „Acum ori nici odată să dăm dovezi la lume“, de ceea ce suntem și putem.

Drept aceea am simțit o deosebită îndestulare sufletească la auzul enunțării-

unilor Ilustrității Voastre, că în ocărnuirea acestui comitat va domni dreptul, egalitatea și frățietatea. Sunt sigur, că Ilustritatea Voastră, ținând cont de însemnătatea acestor sentimente de cari sunteți, dupăcum ați binevoit a zice, predomnit, și de cari s'apănit voiți să conduceți la limanul îndestulării generale — naia ce vi s'a încredințat, zic, sunt sigur, că ținând să se observe legile țării față de toți, ofițanți și public deopotrivă și într-o formă, veți avea câștigă încrederea și simpatia poporului nostru românesc din acest comitat, ear rezultatul muncii grele va fi, pe lângă o conștiință liniștită, mulțumita și recunoștința noastră a tuturor.

În ce privește poporul român din acest comitat, apoi vă asigur Ilustrisime, că el va fi și în viitor, ca și în trecut, poporul ordinei, păcii și al bunei înțelegeri, ținând la moșioara sa, la aceasta sfântă gie, la acest sfânt pământ, căci de el ne leagă tot, el ne este leagăn și mormânt. Ne zăcește strămoșii și tații, și mame și surori și frați. Poporul românesc și în viitor, iubindu-și limba și legea, și ținând sus și tare la ele, va tinde la ajungerea marelui său ideal: înaintarea în știință și cultură, lucrând prin aceasta la asigurarea bunăstării sale, la asigurarea mării și înfloririi iubitei noastre patrii, și nu va fi niciodată cel din urmă, care în tot momentul va fi gata, ca cu arma în mână să-și dea viața și să-și verse sângere pentru patrie și tron. Dovadă să ne fie acea însuflețire înălțătoare de inimă, acel entuziasm sincer și neprefăcut, cu care au răspuns la găsul țării, la glasul de alarm, când toți, mic și mare, din munți și din câmpii, lăsând casa și masă, muere și copii, au alergat cu un gând și cu un dor, să ducă la isbândă falnicul steag pe care stă scris ca sfântă lege: „Totul pentru patrie și pentru rege“.

De atari principii condus și în acest înțeles ocărnuind Ilustritatea Voastră, în numele poporului român din acest comitat vă promit și vă asigur de sprijinul și conlucrarea noastră. Și acum, salutându-vă din nou, în aceste zile grele, în aceste momente istorice, ce sși putea face alta, decât să vă nviț Ilustrisime, ca împreună cu mine, și cu noi toți, înălțând inimile noastre către bunul Dumnezeu, să dorim și strigăm: „Trăiască regele, trăiască patria, trăiască Ilustritatea Voastră“.

NOUTĂȚI.

«O rugare către episcopii noștri». Sub titlul acesta publică «Gazeta Transilvaniei» în numărul de Joi un prim articol, în care adresează episcopilor bisericilor românești rugarea, să se îngrijească de preoți, cari se viziteze spitalele, în cari se află soldați bolnavi și răniți prin diferitele localități ale monarhiei, pentru a le da acestora mângăierea necesară... Ce privește biserică noastră, suntem autorizați se declarăm, că s'au făcut de mult pașii necesari în direcția aceasta.

Distincție. Împăratul Wilhelm a conferit arhiducelui moștenitor de tron Carol Francisc Iosif crucea de fier clasa I și II. În depeșa de mulțumire, moștenitorul nostru de tron zice: Este sigur, că armatele aliate vor ieși invingătoare asupra dușmanului.

Prelegere în favorul Crucii Roșii. Medicul Dr. Schmert din Stuttgart va ținea în sala magistratului din Sibiu o prelegere despre neurastenie și combaterea ei. Venitul acestei prelegeri, ce are să se țină Duminecă în 6 Decembrie la 6 ore seara, este menit pentru Crucea Roșie. Bi ete se vând la Librăria W. Krafft în Piața mare. Locul de șezut costă 1 caroană, locul de stat 50 fileri, pentru școlari 30 fileri. Prelegerea este așteptată cu deosebit interes.

Imprumutul de războiu ungar. La „Cassa de păstrare“ (reuniune) în Sătze, autor zată din partea ministrului de finanțe pentru subscrieri la imprumutul de războiu, s'a subscris suma de 213.650 coroane. Din această sumă au subscris: Institutul 30.000 coroane; comuna politică Săliște 30.700 coroane; restul locuitorii comunei Săliște și din celelalte comune din cercul Săliștei.

Academicieni în uniformă. Într'una din ultimele ședințe ale Institutului Franței mai mulți academicieni s'au prezentat în uniformă militară. Înlocuirea fracului verde cu această uniformă a provocat nu puțin senzație în Franța. Ședința a fost prezidată de Marcel Prevost, care purta de asemenea uniformă, ear în locul vestitei săbii academice avea o sabie veritabilă.

Concert de binefacere. Reuniunea femeilor rom-cat. arangează în favorul Crucii Roșii în 4 Decembrie st. n. seara la orele 7 1/2 în teatrul orășenesc un concert de binefacere, cu binevoitorul concurs al doamnelor K. Bod, cântăreasa de cameră Veturia Triteanu, Mary Dickenson-Auner, a d-soarei Ana Voileanu, precum a A. S. Printului Hohenlohe, deputatului Emil Neugeboren și a d-lui Gustav Korican-ky. Prenotările logelor până la 1 Decembrie iar vânzarea biletelor până la 3 Decembrie, se face în florăria Malmer, strada Cisnădiei, și în seara de 4 Decembrie la cassă.

Prietenia aliaților. Răniți germani sosiți la Frankfurt povestesc, că raporturile amicale între francezi și englezi încep a se strice. Francezii, zic răniții, în ultimele zile au făcut de multeori atenți pe germani prin semne și strigăte de „voilà! attention! à bas! à bas! spre patrulele engleze. Germanii atunci luau la ochi și împușcau asupra englezilor, ear francezii din tranșea răspundeau cu exclamări de bucurie, când glonțul nimerea pe câte un „iubit“ aliat.

Scumpete în Viena. Pretul alimentelor se urcă în proporție extraordinară. Chilo-gramul de făină în Viena se vinde cu 63 fileri în Noemvrie, (în Sept. era cu 60 fl.). S'a scumpit mult și ciocolada, cacao și ceaiul. Mai scumpe decât toate sunt ouăle: în Septembrie oul se vindea cu 10 fileri, în Octomvrie cu 14 fileri, în Noemvrie cu 17 fileri.

Armata lui Dewet. Scrisori particulare sosite din Capstadt la Berlin spun, că sub comanda lui Dewet s'au adunat aproape o sută de mii de buri. Orașele Iohannisburg și Capstadt s'au provăzut cu tunuri grele, în vederea apropierii burilor amenințatori.

Demisia unui ministru. Cetim că ministrul de externe belgian și a dat demisia. Poate era mai bine să se retragă dela post înainte de a începe războiul; acum sună cam ciudat, că tocmai ministrul de externe se retrage, când biata Belgie nici nu are alt resort, decât afacerile de externe. Căci ce treabă face astăzi bunsoara ministrul belgian de interne? Care este sfera de activitate a celui dela finanțe? Sau a celui dela culte?

Mizerie între scriitorii. Multe reviste săptămânale pariziene au sistat plățirea de onorare, ear altele și-au sistat apariția, ca bună oară *Mercure de France*, una din cele mai citite publicațiuni. Scriitorii rabdă foame. Liricul Paul Fort, numit în cercurile artistice principele poezilor, s'a retras la Raumbouillet, unde rătăcește în crânguri, căutând ciuperci și vegetând. Artiștii și scriitorii, cari nu se găsesc în campanie, s'au dus în provincie pe la neamuri și cunoscuți. Cei mai mulți însă, ca la zece mii, rămași în Paris, sunt lipsiți de pâine, deoarece generalul Galieni fără milă a închis teatrele. Celebru Maxim, locul de întâlnire a literaților, scriitorilor și boemilor parizieni, astăzi sună a gol și pustiu. Ear nădejdea în o apropiată schimbare spre bine este încă departe și nu se poate zări.

Doi frați. Studentul Shismor dela universitatea din Rostock, rus de naționalitate, născut în Grodno, s'a înrolat ca voluntar într'un regiment german de artilerie și s'a făcut cetățean al Germaniei. Tânărul rus germanofil are să lupte acum în contra armatei rusești, pe când un frate al său se luptă în șirurile armatei țarului împotriva germanilor.

Ruși prizonieri în Praga. Transporturi mai mari de ruși au sosit în Praga. La începutul săptămânii trecute au fost aduși 3700 de soldați ruși, prinși în luptele din urmă în Polonia rusească. Baracele necesare pentru militari căzuți în captivitate sunt clădite parte de soldații noștri, parte de soldații ruși. Între prizonieri se găsesc 84 de ofițeri.

Declarațiile unui fost ambasador. Un ziar din Constantinopol publică declarațiile făcute de Giers, fostul ambasador rus pe lângă Poarta otomană. Eată ce zice diplomatul: Marea neagră are să se prefacă în mare rusească. Bosforul, Dardanelele și Gibraltarul trebuie să ajungă în mâni rusești. Din contră, Arabia și Mezopotamia au să fie ale Angliei, ear Siria a Franței. Constantinopolul ar fi să fie un mic stat neutral. Declarațiile lui Giers dovedesc ecclatant, că reprezentantul Rusiei a venit la Constantinopol nu pentru a întreține legături bune cu Turcia, ci pentru a contribui la lucrarea de desmembrare a Porții. În astfel de împrejurări, responsabilitatea pentru război nu poate cădea asupra turcilor, ci numai asupra Rusiei, unde au domnit totdeauna cele mai dușmănoase sentimente împotriva împărației sultanului.

Refugiații în Olanda. Până în 20 Noemvrie s'au aflat pe pământ olandez 80.400 refugiați din Belgia. Șasezeci de procente din refugiații belgieni sunt femei și copii.

Comunicatie îngreunată. Germanii din oastea lui Hindenburg au izbutit să strice calea ferată spre Varșovia. Din cauza ninosorilor mari nu se pot repara stricăciunile. De aceea rușii au fost necesități să introducă între Varșovia și Loźz comunicația cu săniile.

Congres internațional. Partidele socialiste din statele scandinave au hotărât, să organizeze un congres internațional de pace pe ziua de 6 și 7 Decembrie la Copenhaga. Au să fie reprezentate la congres partidele social-democrate din Suedia, Danemarca, Norvegia, Olanda, Elveția și Statele unite. Problema de competenție a sfătuirii va fi, să pornească o acțiune comună cu scop ca guvernele statelor neutrale să facă primii pași în interesul încetării războiului.

Informațiuni despre cei dispăruți. Cei ce doresc să știe ceva despre vreun soldat dispărut în război, să se adreseze la *Foglykott gyámoltó hivatal*, Budapesta, VIII. Köztelk u. 8. Se poate scrie și românește. Cererile au să arate: Numele soldatului, regimentul, compania, nrul poștei de campanie (Feldpos'), locul și anul nasterii lui, unde se crede că a dispărut: în Sărbia, Galizia? În sfârșit adresa lămurită a persoanei, care dorește răspunsul.

Ostașii noștri și ostașii ruși. Unul dintre eroii timpului de astăzi, generalul *Hindenburg*, într'o convorbire cu raportorul de pe câmpul de război al ziarului vienez *N. Fr. Pr.*, a făcut o interesantă comparație între soldații armatei austro-ungare și soldații ruși. Ostașul din armata austro-ungară — zice glorioul strateg al oștirilor dela ost — este o adevărată podoabă. Ofițerii și feroșii sunt egali în bravură, mulți dintr'înșii sunt deadreptul eroi. Rușii de asemenea au soldați disciplinați, dar nu în felul celor din oștirile germane și austro-ungare. În armata rusească tot mai există tâmpenia și disciplina oarbă negăditoare. Soldatul rus stă la post, fiindcă i s'a poruncit să stea acolo. Și de fapt rămâne acolo, ca și când ar fi tăntuit locului. Rușii au învățat mult în ultimul război cu japonezii. Ei știu să-și construească tranșee, întărituri tari de pământ, unde sunt excelent apărați. Îndată ce ocupă o nouă poziție, în zece minute dispar în pământ ca sobolii. Se înțelege, că și soldații noștri au învățat treaba aceasta. Dar și șanțurile de adăpostire nu se vor mai putea face, dacă intrăm odată în eernă și pământul îngheață tun. Eată favorul ce ni se dă într'o campanie de eernă: dacă rușii nu se mai pot ascunde în șanțuri, soartea lor se va înrăi cu desăvârșire. Se vede chiar și acum: de câte ori trebuie să se lupte fără tăntărituri de pământ, nu pot da înainte.

Teatru.

Vineri, în 27 Noemvrie, teatrul este închis.

Sămbătă, în 28 Noemvrie, se dă *Leopold al meu*, piesa populară cu cântece, în 6 tablouri de Adolf L'Arronge.

Cărți și reviste.

Calendar pe 1915. A apărut în editura și tipografia arhidiecezană din Sibiu *Calendarul* pe anul comun dela Cristos 1915. Este astăzi cel mai vechiu calendar românesc, care are după sine un trecut de șasezeci și patru de ani. Intocmit după gradurile și clima Ungariei și a României, cuprinde: Partea calendaristică și Semășmul bisericii ortodoxe române din Ungaria și Transilvania pe 1915; Evidența pentru oficiile parohiale, protopopești, pentru clerici și învățători; Despre cereșile de pensonare a membrilor fondului arhidiecezan de pensuni. Partea literară este aleasă cu aceeaș pricepere și îngrijire ca și în anul trecut, și conține proză și versuri din autorii noștri de seamă, precum și două portrete; — ar fi de altfel în interesul calendarului și al cetitorilor săi, ca numărul de portrete și de ilustrațiuni să se mărească an de an. Dintre articolele în proză amintim: O pagină din trecut, despre *Grecii și Românii din cetera Sibiuului*, de Dr. O. Ghibu care face să cunoaștem trecutul de cincizeci de ani al parohiei și bisericii ortodoxe din acest oras. Regretatul Gavril Hango, preotul și muncitorul vrednic, a trimis anume pentru acest Calendar o interesantă traducere din Cicero: Visul lui Publiu Corneliu Scipin Africanul minor. — Calendarul se află de vânzare la Librăria Arhidiecezană în Sibiu. Prețul 80 fileri, cu porto mai mult cu 20 fl.

Nr. 830/1914.

(603) 2-3

Concurs.

Pentru întregirea postului vacant de învățător la școala confesională gr.-or. română din Păuca, tractul Miercurei, se publică concurs cu termen de 30 zile dela prima apariție în „Telegraful Român“.

Salarul împreună cu acest post: 600 cor. din repartitie de pe popor, cuartir în natură și 30 cor. pentru încălzit. Restul de salar, prescrip de lege s'a cerut dela stat; dar la caz, că aceasta nu va succede, parohia nu se deobligă a-l întregi din propria sa putere.

Petițiile concursuale instruite conform legii au să se înainteze oficiului protopopesc subsemnat în termenul deschis.

Concurenții au să se prezinte în comună spre a face cunoștință cu poporul. Miercurea, 8 Noemvrie 1914.

Oficiul protopopesc al tractului Miercurea în conțelegere cu comitetul parohial respectiv.

Avr. S. Pecurariu
protopresbiter.

Nr. 583/1914.

(604) 2-3

Concurs.

Pentru întregirea parohiei de clasa II, Sebeș-Purcăreț (Răchita), se publică concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele sunt cele fasonate în tab. B. pentru întregire dela stat.

Concurenții să-și înainteze cererile instruite conform normelor în vigoare, în termenul deschis subsemnatului oficiu protopresbiteral, și înainte de alegere să se prezenteze poporului în biserică spre a cânta, respective a celebra și cuvânta.

Sebeș, 6 Noemvrie 1914.

Oficiul protopresbiteral.

Sergiu Medean
prot.

Nr. 615/1914.

(605) 2-3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de paroh în parohia de clasa III. Banpotoc cu filia Chimindia, se publică concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele sunt cele fasonate în coala B.

Concurenții își vor așterne cererile de concurs subsemnatului oficiu, având după obținerea concesiunii din partea protopresbiterului concernent, a se înfățișa în biserică spre a cânta, cuvânta și eventual celebra.

Deva, la 1 Noemvrie 1914.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Devei.

Dr. Ioan Dobre
protopresbiter.

Biblioteca Bunului Păstor,

redactată de Dr. N. Bălan.

Nr. 1.

Taina pocăinții

Studiu pastoral

de

Ioan Hanzu,

preot ort. rom.

Prețul 50 fil. + 5 fil.

Nr. 2.

Clerul și chestia alcoolismului

de

Dr. Augustin Egger,

fost episcop de St. Gallen.

Traducere din limba germană

de

Vasile Oana,

absolvent în teologie.

Prețul 80 fil. + 5 fil.

Nr. 3.

La Centenarul Seminarului Andreian

disertație ținută de profesorul

Dr. Aurel Crăciunescu.

Prețul 50 fil. + 5 fil.

Nr. 4.

Chemarea preoțimii noastre.

Considerații de actualitate

de mai mulți.

Prețul 70 fil. + 5 fil.

Nr. 5.

Șase predici

pentru Duminecile Postului mare

și

Un cuvânt

pentru ziua Invierii Domnului

de mai mulți.

Prețul 1 cor. + 5 fil.

Se află de vânzare la **Librăria arhidiecezană, Sibiu.**

A apărut și se află de vânzare la **Librăria arhidiecezană în Sibiu:**

Octoihul-mare

cu litere latine.

Prețul 30 coroane.

La **Librăria arhidiecezană** în Sibiu,
se află de vânzare:

ALBUM

de

brodării și țesături românești.

Compus și editat

de

Minerva Cosma.

Prețul 16 cor.

Cărți nouă apărute

se află de vânzare la

Librăria arhidiecezană, Sibiu.

- Archibald, *Impresii de Călătorie*, note de om năcăjit. Prețul cor. 250. + 20 fil. porto.
- Boldor A., *Dare de samă* asupra mișcării literare pedag. din anul școlar 1912/13. Prețul 30 fil. + 5 fil. porto.
- Bunea Dr. A., *Încercare de Istoria Românilor* până la anul 1382. Scriere postumă cu un Portret foarte bine reușit al autorului. Prețul 5 cor. + 20 fil. porto.
- Caragiale I. L., *Teatru*, opere complete. Prețul 2 cor. + 20 fil. porto.
- Cartea Verde*, textul tractatului de pace dela București 1913. Prețul cor. 150. + 20 fil. porto.
- Cazaban A., *Între Femeie și pisică*, novele. Prețul cor. 150. + 20 fil. porto.
- Chirișescu M. I., *Granicerul*, novele. Prețul 2 cor. + 20 fil. porto.
- Coșbuc G., *Fire de Tort*, poezii. Ediție nouă cu 100 pagini mai mare decât ediția anterioară. Prețul 3 cor. + 20 fil. porto.
- Diamandy G., *Chemarea Codrului*, poveste vitejască în 3 acte. Prețul cor. 150. + 10 fil. porto.
- Drăgescu Dr. I., *Pro patria*, Povestire despre începutul și menirea neamului românesc. Prețul 3 cor. + 30 fil. porto.
- Dulfu P., *Gruia lui Novac*. Epopee alcătuită din cântecile de vitejie ale poporului român. Cu ilustrațiuni de A. Murnu. Ed. simplă cor. 150, ed. de lux cor. 250. + 20 fil. porto.
- Eroii Noștri*, pagini alese din istoria neamului. 3 broșuri à 30 bani. Broșura I conține: Răsboaiele între Români și Daci. Broșura II conține: Dacia sub Traian. Broșura III conține: Muntenia și Moldova, întâiele lupte cu Ungurii. Broșurile acestea sunt scrise pe înțelesul poporului. Porto 10 fil.
- Farago Elena, *Din taina vechilor Răspântii*, poezii. Prețul 2 cor. + 10 fil. porto.
- Filipeșcu N., *Discursuri politice*, publicate de N. Pandelea. Vol. I. 1888-1901. Prețul 3 cor. + 20 fil. porto.
- Flaubert G., *Salambo*, roman. Tradus de Ludovic Dauș. Prețul 2 cor. + 20 fil. porto.
- Galaction G., *Biserica din Râsoare*, novele și schițe. Prețul 2 cor. + 20 fil. porto.
- Ghica Ioan, *Pământul și Omul*, ilustrat. Prețul 1 cor. + 10 fil. porto.
- Goethe, *Faust*, tragedie. Traducere în versuri de Ion Gorun. Prețul 1 coroană. + 10 fil. porto.
- Hamat Alexiu, *Noua lege militară*. Extras din lege și tăcuirea ei. Prețul 2 cor. + 10 fil. porto.
- Herz A. de, *Bunicul*, comedie în 3 acte. Prețul 2 cor. + 20 fil. porto.
- Hodoș E., *Frumoasa din Nor*, și alte poezii. Prețul cor. 250. + 20 fil. porto.
- Hodoș Z., *Masă țeștină*, găteala mâncărilor de dulce și de post. Rețete de Bucate simple și bune. Prețul cor. 120. + 10 fil. porto.
- Horia-Petra-Petrescu, *Văduvoara* și alte șase monoloage pentru bărbați și dame tinere. Prețul 1 cor. + 10 fil. porto.
- În Teara lui Vlaicu*. Prinos pomenirii lui Aurel Vlaicu. Prețul 80 fil. + 5 fil. porto.
- Ionescu Ștefăniță G., *Călător*. Prețul cor. 150. + 10 fil. porto.
- Iorga N., *Note de Drum*. Prețul cor. 125 + 10 fil. porto.
- Iorga N., *Istoria Statelor Balcanice în epoca modernă*, Lecții ținute la Universitatea din București. Prețul cor. 350 + 30 fileri porto.
- Irimescu Căndești I., *Pe durmurile Cadri-laterului*, impresii și note. Prețul cor. 150 + 10 fil. porto.
- Katargiu B., *Discursuri Parlamentare* 1859-1862. Prețul 3 cor. + 20 fil. porto.
- Lazar Stefan, *Floarea Betuliei*, roman din epoca Asiro-Babiloniană. Traducere autorizată de Alexandru Ciura. Prețul cor. 180. + 10 fil. porto.
- Lecca Haralamb G., *Dincolo, Din Dunăre în Balcani*. Prețul 1 cor. + 10 fil. porto.
- Legea pentru Curtea de Casațiune și de Justiție*. Prețul 2 cor. + 30 fil. porto.
- Locusteanu P., *Suntem Nebuni*, schițe unor istorice. Prețul cor. 150. + 10 fil. porto.
- Lovinescu E., *Aripa morței*, roman. Prețul cor. 180. + 10 fil. porto.
- Lupaș Dr. I., *Șaguna și Eölvös*, conferință ținută în sala festiva a gimnazului din Brașov la 6 Decembrie 1913 și la „Asociațiunea“ din Sibiu la 8 Decembrie 1913. Prețul 50 fil. + 5 fil. porto.
- Minulescu I., *De voroă cu mine însu-mi*, poezii, cu desemnări de Iser. Prețul 3 cor. + 10 fil. porto.
- Moldovan S., *Ardealul II*, Ținuturile de pe Murăș. Prețul 90 fil. + 10 fil. porto.
- Mureșanu Iacob, 1812-1887 *Album Comemorativ*. Prețul cor. 350. + 20 fil. porto.
- Murnu G., *Istoria Românilor din Pind Vlahia mare* 980-1259, studiu istoric după izvoarele Bizantine. Prețul 2 cor. + 10 fil. porto.
- Pătrășcanu D. D., *Timotei Mucenicul*, novele. Prețul 2 cor. + 20 fil. porto.
- Pilat I., *Eternități de o clipă*, poezii. Prețul 2 cor. + 10 fil. porto.
- Popescu General Al. Candiano, *Războiul Neatârnat*, asaltul și luarea Griviței. Prețul 3 cor. + 30 fil. porto.
- Pușcariu Ioan cavaler de, *Notițe despre întâmplările contemporane*. Broșată cor. 3, legată cor. 350 + 20 fil. porto.
- Pușcariu Dr. I., Ioan de Predea, Dr. L. Borcia, Dr. I. Lupaș, Dr. Ioan Mateiu și Dr. S. Dragomir, *Contribuțiuni istorice privitoare la trecutul Românilor de pe pământul crăiesc*. Prețul 4 cor. + 30 fileri porto.
- Rădulescu-Niger N., *Orfanii Neamului*, Roman Naționalist. Prețul 4 cor. + 20 fileri porto.
- Sadoveanu M., *Priveliști Dobrogene*, novele. Prețul 2 cor. + 20 fil. porto.
- Schiopul I. L., *Chestiunea polonă*. Rolul cooperativelor în lupta de conservare națională a Polonilor din Germania cu o hartă explicativă. Prețul 2 cor. + 10 fil. porto.
- Sergent St. G., *Amintirile mele din Războiul pentru Independență*. Prețul 1 cor. + 10 fil. porto.
- Simionescu-Râmnicăneanu M., *Propileele Artistice*, articole Teoretice și Dări de seamă. Prețul cor. 250. + 20 fil. porto.
- Stanca Dr. S., *Pocăinții*, Studiu pentru combaterea sectei pocăinților. Prețul 4 cor. + 20 fil. porto.
- Stoica G., *Alte vremuri*, schițe și povestiri. Al 3-lea volum din Biblioteca Scriitorilor dela noi care apare sub aspicile „Asociațiunii“. Prețul 2 cor. + 20 fil. porto.
- Suciu Em., *Țiganul la vânat*, comedie originală în două acte și *Arde în țigănie*, în versuri. Prețul 40 fil. + 5 fil. porto.
- Theodorian Caton, *Povestea unei Oddi*, novele. Prețul 2 cor. + 10 fil. porto.
- Virgiliu, *Eneida*, tradusă în proză de N. Pandelea. Prețul cor. 250. + 20 fil. porto.
- Vitejiile lui Mihai-Vodă*, documente publicate de Nerva Hodoș. Prețul 1 cor. + 10 fil. porto.
- Vlahuță A., *Dreptate*, novele. Ediția I-ă a acestei cărți s'a trecut în decurs de vreo câteva zile toate și a eșit deja ediția II-a în 5-6 mii de exemplare. Prețul 2 cor. + 10 fil. porto.

A apărut și se află de vânzare la **Librăria arhidiecezană:**

Călindețul arhidiecezan

pe anul 1915

cu Șematismul autentic al bisericii ortodoxe rom. din Ungaria și Transilvania. Partea literară conține lucrări foarte interesante.

Prețul 80 fil, plus porto poștal 20 fil.

La **Librăria arhidiecezană, Sibiu**, se află de vânzare editura proprie:

EVANGELIA

legătură foarte fină în catifea, culoare bordo, cu patru evangeliști în față și la mijloc restignirea, tot aceeași și în dos, foile aurite, cu copcii, în o frumoasă cutie de păstrat **150 cor.**

Aceiași legătură cu patru evangeliști, restignirea la mijloc, iar în dos cu patru nasturi și la mijloc restignirea, foile aurite, cu copcii, în o frumoasă cutie de păstrat **135 cor.**

Aceiași legătură, în față cu patru evangeliști și la mijloc restignirea, iar în dos cu patru nasturi și la mijloc cu o cruce, foile aurite, cu copcii, în o frumoasă cutie de păstrat **100 cor.**

Evangelia legată în piele Chagrin pe ambele părți imprimată evangeliștii și la mijloc restignirea, foile aurite, cu copcii, cu cutie de păstrat **35 cor.**

Evangelia legată în piele roșie, cu cadru aurit și la mijloc cu o cruce imprimată, foile colorate galben, cu copcii **25 cor.**